

PROSVETNI DELAVEC

Idejnost, pouk in učitelj

Pouk naj bo oseskozi znanstven. O tem ne moremo doiniti. Pouk naj bo idejno trden, življenjski. To so osnovna načela našega pouka, ki naj bo tudi vzgojen. Ne nameravam razpredati misli o teh temeljnih načelih današnjega pouka v naših šolah, temveč predvsem o vlogi učitelja pri ideološki vzgoji. Nedvomno je še v današnjem življenju — posebno na podeželju — mnogo ovlivov, ki odvajajo mladino od trdnega materialističnega gledanja na svet. Mladina je večkrat v šoli in izven nje. S tem ni rečeno, da bi moral biti nekakšen materialističen svečenik, le dvoletične ne bi smel biti.

Morda so gornje misli prehude? Nekdo bi rekel, da danes ni več potrebno zapravljati besed o idejni pripadnosti med prosvetnimi delavci. Vsekakor v veliki meri ne. Vendar me določene stvari, ki jih opažamo pri šolskem delu, v življenju učiteljev, vodijo k mislim, ki jih nakazujem. Nekateri naši tovariši so precej mlajši. Ni dovolj, če nekdo podaja snov v šoli samo lojalno znanstveno, neprizadeto; kakor bi zopet bilo pretirano, če bi nekdo prenapeto uganjal idejnost, da bi določenim pritiskom solil učenec in ostalim pamet. Dolžnost vsakega današnjega vzgojitelja bi pa bila, da bi podajal učno snov tudi idejno aktivno, da bi v njegovem podajanju bilo čutili njegovo živo prepričanost. Prav gotovo pa je vzgojno zgrešeno, če učitelj, ki danes poučuje otroke, manifestira svojo aktivnost v idealističnih oblikah, kar se tudi še ponekod dogaja. Očitno je izredna naloga prosvetnega sindikata, da obrača na podobne pojave še posebno pozornost, da ozgaja tudi svoje članstvo.

Skoraj neverjetno je, da je neka učiteljica čisto resno pripovedovala o nastanku jame v Gruski, ki naj bi jo povzročila kazen za pregrešnost prebivalcev, ne da bi pozneje vsaj obrazložila dejanski vzrok. Pa taki primeri so že očitni. Mnogo več je mlajšosti, neprizadeti, ali pa — včasih bi skoraj mogel reči — nedodnosti. Dejstvo pa je tudi, da je sorazmerno dokaj malo prosvetnih delavcev vključenih v ZKS. Na področju štirih sindikalnih področij, ki jih pobliže poznam, je komaj okrog 18 odstotkov prosvetnih delavcev vključenih v ZKS. Kaj ostalih 82 odstotkov ne spremlja našega družbenega življenja? Ali ti tovariši nimajo utrjenega pogleda na svet? Ni rečeno, da bi morali biti vsi komunisti, toda idejno trdni učitelji bi vendar morali biti. Seveda je tukaj mnogo starejših učnih moči, ki so morda še zamerovani v svoj prejšnji svet, toda mladi kadri, ki prihajajo z naših učiteljskih? Kaj morda na učiteljskih ne obračajo dovolj pozornosti na idejnost, da bodo človeka vzgojili? Res je, da se značaji ne oblikujejo čez noč. Ne moremo pričakovati, da bodo naše kmečke korenine čez noč postale stoođstotni socialisti, ker bi pri takem preobratu bili zelo presenečeni. Ljudje nikdar niso številke, temveč predvsem živi, konkretni ljudje.

Zadnjič me je presenetilo, ko mi je kmet-komunist razočarano potožil o njihovem mladem učitelju: »Kakšne mlade učitelje nam pa to pošiljate? Družba ga je pet let štendirala, zdaj pa se hočem z njim pomeniti o delu v organizaciji, pa slišati noče o tem. Kaj naj potem mi, kmetje, rečemo?« Bilo mi je skoraj malo neprijetno, nerjeme! Videti je, da bi naprednejše tudi komisije za štipendije morale imeti bolj stroge kriterije pri podeljevanju štipendij. Morda in posebej prav, da danes zaradi pomanjkanja prosvetnega kadra sprejemamo vse, kar se ponudi. V neki občini so letos podelili štipendijo vsakomur, ki se je opisal učiteljske, da, prav vsakomur! Lepo je nekje, da imajo okrog 50 učiteljskih-stipendistov, toda koliko bo pranih vzgojiteljev, še ne vemo.

Samo bežno sem navelik nekaj misli, ki verjetno niso odveč. Nedvomno lahko terjamo, da vzgajajo našo mladino ljudje, ki to zmorejo, ki so idejno trdni, nekolebljivi. Enako pa je naloga sindikata, da se poleg prizadevanja za materialne dobrine članstva, za nagrajevanje, bje tudi za izpolnjevanje članstva, njegovo idejno poglobljanje in kritično spremljanje pomanjklivosti, ki se pojavljajo pri delu posameznikov. O tem bi bilo morda potrebno še mnogo govoriti, kar naj store še drugi, ki imajo širše poglede v življenju prosvetnih delavcev in njihovo delo.

Načrt idejno-vzgojnega izobraževanja v organizacijah Ljudske mladine Slovenije

Priručnik, ki bo v veliko pomoč pri pestrejši in aktualnejši organizaciji pouka

Z mesecem septembrom se načne samo šolski pouk, ampak se prične tudi organizirano, vsebinsko bogato in pestro vzgajanje v naših političnih organizacijah. Sicer ta ugotovitev ne predstavlja nič novega, je pa pomembna za naš mladi rod. Najmasovnejša mladinska organizacija Ljudska mladina Slovenije je pri idejno-vzgojnih prizadevanjih v letošnji sezoni storila velik korak naprej. A da nam bo situacija jasnejša, se ozrimo nekoliko nazaj.

S tem, da je vsebino in oblike idejno-političnega dela predpisoval v minimalnem programu Centralni komite LMS in da je ta »minimum«, kot so ga radi nazivali mladinski aktivisti, preko okrajnih in občinskih komitejev do aktivov, prišel precej »rejen-do osnovnih organizacij LMS, do aktivov, je bilo vsem več ali manj jasno, da je enotnost tega dela s formalne strani sicer dosežena, nikjer pa ni bilo jamstva za to, da ta vsebina in metode tudi odgovarjajo potrebam terena. A to še zdaleč ne zadošča! Izde-

lavi programa je sledila še mrzlična kampanja, kdo bo izvedel več predavanj, ne oziraje se na to, na kakšnem kvaliteten nivoju in koliko je mladina, ki se ji je to posredovalo, zrela za obdelavo te tematike. Zato se je večkrat primerilo, da je bila mladinska politična šola le boljše organiziran seminar za mladinske aktiviste, marksistični krožek razširjen študijski sestanek aktivna ZK na šoli itd. Skratka, idejno-politično delo je bilo preveč uokvirjeno in tipizirano, v tesnih okovih, nesodobno itd. Mladina ni bila zadovoljna, zahtevala je spremembe; in plod študijskega dela vodstev LMS po teh vprašanjih je sprememba v idejno-političnem delu v letošnji sezoni.

Prva opazna in verjetno najpomembnejša sprememba je ta, da LMS poleg idejno-političnega izobraževanja močno poudarja, da se mora skozi vse delo LMS v večji meri odražati tudi njeno vzgojno poslanstvo.

Druga, a nič manj pomembna je ta, da se zahteva od vseh, ki so odgovorni za to delo v Ljudski mladini Slovenije, da temeljito preanalizirajo in ugotovijo interese mladine in šele nato sestavijo programe in izberejo oblike, po drugi strani pa je Centralni komite LMS zbral v ličnem priručniku skoraj vso bogato in aktualno tematiko ter oblike, preko katerih se je to izobraževanje doslej uspešno uresničevalo, in dodal še nekatere nove.

Tretja značilnost idejno-vzgojnega izobraževanja v LMS pa je delitev na dve smeri, in sicer: — idejno-vzgojno delo za najširši krog mladine in — izobraževanje in vzgoja mladih družbenih delavcev in aktivistov Ljudske mladine.

To delstvo je zelo pomembno. Omenili smo že, da je temeljni ali minimalni program v preteklem obdobju zaradi tega, ker so ga jemali kot direktivo najvišjega vodstva in ne nazadnje zaradi

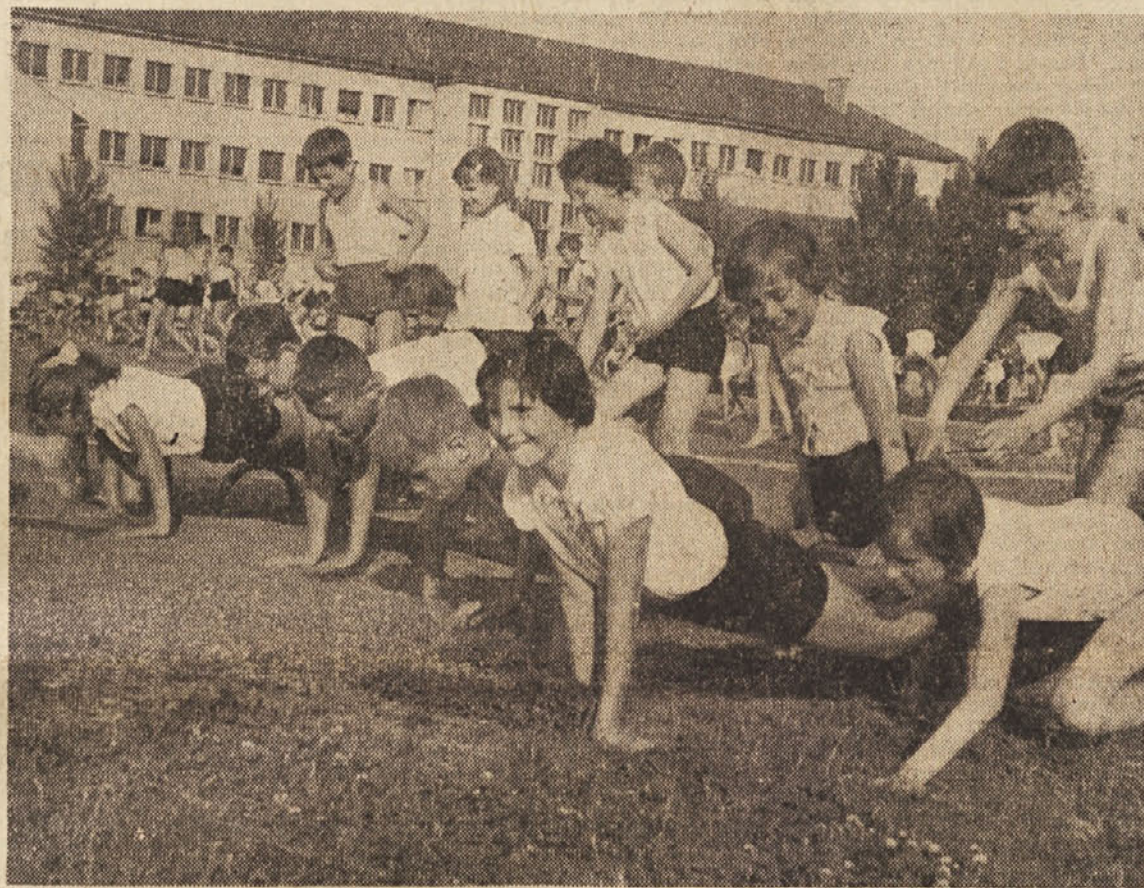
slabe aktivnosti vodstev, marsikje zaviral in pomenil »coklo« razvoja tovrstne dejavnosti. Novi sistem omogoča široko pestrost oblik, zaradi pomoči pa so v priručniku za idejno vzgojno delo predlagane s strani CK LMS le nekatere, od njih predvsem predelava nekaterih skupin tem, ki tvorijo zaključeno celoto — cikluse, mladinske tribune, šole za življenje, mladinske klube OZN, debatne klube ali krožke in oddaje »Pokaži kaj znaš«. Ker prva oblika, ciklusi, v nekaterih manj razvitih predelih ne bo mogoča, je naloga mladinskih aktivov v takih področjih, da organizirajo v lastnem okviru razgovore o nagrajevanju po učniku, o gospodarskih problemih, o kmetijstvu itd. Vendar je težje na ciklusi in le v zelo aktualnih vprašanjih se naj aktivni LMS poslužijo idejno-vzgojnega dela v okviru aktivna. Kako izgleda organizacija mladinske tribune, je nazorno prikazano v priručniku, v praksi pa si jo lahko ogledamo in udeležimo že marsikje, kot na primer v Ljubljani, Celju itd.

Kot izredno uspešno obliko vzgojnega izobraževanja so se pokazale šole za življenje. V njih si lahko doraščajoče deklice ali fant pridobi marsikateri važen življenjski nasvet in pogled na družino in družinsko življenje, namenjena pa so v glavnem načrtnemu pripravljanju doraščajoče mladine na zakon.

Druga smer je zahtevnejša, kar je razumljivo. Nastala je predvsem zaradi tega, ker mladi sposobni kadri povsod manjkajo, največ pa seveda LMS sami, ker jih ta tudi največ potrebuje. Prva stopnja te smeri so seminarji, kjer se obravnavajo predvsem bolj praktična vprašanja in vsa najpomembnejša problematika družbenega razvoja, namenjena pa je zlasti članom sekretariata aktivov LMS. Še zahtevnejša oblika pa so mladinske politične šole (MPS). Te zajemajo le nekaj mladink in mladincev iz vsega aktivna. Občinski komiteji LMS pa pritegnejo vanje tudi mlade družbene delavce, bodisi kot člane delavskih svetov, svetov pri ObLO in drugih organih družbene samouprave ali družbenih organizacij in društev. Programi obsegajo 21 tem, najmanj pa lahko 18, kar je jamstvo za to, da si v njih lahko mladi aktivisti pridobijo solidno teoretično osnovo za nadaljnje individualno izgrajevanje v marksiste. Ti pa imajo široke možnosti v naslednjih oblikah, v marksističnih krožkih, katerih glavni namen je oblikovanje marksističnega svetovnega nazora in znanstvenega pogleda na svetovna dogajanja.

Važno delstvo je vsekakor že večkrat omenjeni priručnik za idejno-vzgojno delo. Menim, da le-ta ne bo samo nepotrebnim pripomočkom aktivistom LMS, temveč bo lahko v veliko pomoč tudi marsikateremu prosvetnemu delavcu, predvsem pa zgodovinarjem, geografom, predavateljem filozofije, psihologije in sociologije itd. S konkretnimi napotili in opozarjanji, ki jih vsebuje priručnik, lahko organiziramo tudi šolski pouk veliko bolj pestro in aktualno. Nadvse dragocen in dobrodošel pa bo seznam literature za pripravo predavanj, ki jih vsebuje.

Da pa ne bi ostali samo pri informacijah o idejno-vzgojnem izobraževanju, ki je pripravljeno za mladino v sezoni 1960/1961, moramo spregovoriti tudi o čini-teljih, ki naj ga pomagajo uresničiti. V prvi vrsti sta za to pklitica Ljudska mladina Slovenije in delavske univerze, nič manjša pa ne bo pri tem vloga prosvetnih delavcev. Mladina od njih veliko pričakuje, predvsem pa konkretne pomoči pri izbiranju in odločanju za vsebino, to je pri sestavljanju programov idejno-vzgojnega dela ter pri izbiri najbolj ustreznih oblik. Ne nazadnje naj bi prosvetni delavci pomagali kot mentorji marksističnih krožkov, kot predavatelji v političnih šolah, na seminarjih itd. S tem zblizanjem pri strem-ljenju za doseg istega cilja, za izgradnjo zrele marksistične osebnosti, pa se bo nujno krepil tovariški odnos med učitelji in učenci.

Telesna vzgoja po večini naših šol še ni taka, kot naj bi bila

Občinski aktivni za telesno vzgojo

Prvi kongres za fizično vzgojo je določeno nakazal, da naj se v skladu s splošnim družbeno-političnim napredkom razvija telesnovzgojna dejavnost v komunih. Zato si je Zavod za prosvetno-pedagoško službo OLO Ljubljana v preteklem letu zastavil nalogo, da pomaga ustanavljati občinske strokovne aktivne za telesno vzgojo v občinah.

Občinski strokovni aktivni so že v prvem letu svojega obstoja dosegli vidne uspehe. S tem so dokazali, da je bila njihova ustanovitev nujna glede na družbeni razvoj v občinah. Z njihovo pomočjo in pobudo so se začele uvajati v življenje smernice, nazkazane na prvem kongresu za fizično vzgojo, ki je šolsko telesno vzgojo postavil na pravo mesto, predvsem pa je bil dan močan poudarek telesni vzgoji na osnovnih šolah. Osnovnošolska telesna vzgoja naj bo osnova za pravilni telesni razvoj naše mladine. Z organizacijo teh aktivov je bil vzpostavljen neposredni stik s terenom in zaradi tega lažje in hitreje reševanje obstoječih problemov.

Okrajni strokovni aktiv za telesno vzgojo je izvrševal mnogo nalog, ki so se sedaj prenesle na občine in je dolžnost občinskih strokovnih aktivov nadaljevati operativno delo na svojem področju. Okrajni aktiv pa naj prevzame vlogo posvetovalnega organa in reševanje problemov, ki presegajo meje občin.

Ti občinski aktivni bodo zjemali v glavnem vse nižje in višje organizirane osnovne šole in se bo morale vse njihovo delo usmerjati v to, da dvignejo kvaliteto razrednega pouka telesne vzgoje na višje organiziranih in predmetnega pouka na višje organiziranih šolah. Pri tem bo ena najvažnejših nalog skrb za strokovne učne moči in za njihovo usposabljanje, ker teh moči zelo primanjkuje.

Okrajna prosvetno-pedagoška služba si je skupno z občinskimi aktivni postavila v preteklem letu več nalog, s pomočjo katerih bi

dosegla zaželeni cilj, to je, da dvigne kvaliteto osnovnošolske telesne vzgoje. Postavljene naloge so bile sledeče:

1. da se izkoristijo vsi možni prirodni pripomočki za pouk telesne vzgoje,
2. da se izgradijo šolska igrišča na šolah — borba za zeleno površino ob šolah,
3. da se opremijo šolska igrišča s primitivnimi napravami in rekviziti, ki jih je možno izdelati pri tehničnem pouku in s prostovoljnimi delom,
4. da se organizirajo telesnovzgojni seminarji za učitelje osnovnih šol,
5. da se organizirajo primerna šolska občinska tekmovanja in
6. da se izdela analiza stanja telesne vzgoje v občini.

Deloma so občinski aktivni te naloge že izpolnili, deloma jih naloge še čakajo. Tako je na primer akcija »Mladina si gradi telovadlišče sama!« v polnem razmahu in ima v našem okraju od 261 šol igrišče že 168 šol (64,3 procenta), brez igrišča pa je še 93 šol (35,7%) — od tega 14 popolnih osemletk. S takim stanjem se sicer ne moremo zadovoljiti, vendar moramo priznati, da je to od preteklega leta velik napredek. Precej zaslug za to imajo vsekakor občinski in šolski aktivni in mladinske organizacije na šolah. Naši občinski aktivni bodo vztrajali v izvedbi zastavljenih akcij, zlasti pa v borbi za zeleno površino ob šolah. S tem bomo dosegli rešitev važnega problema.

Velike investicije v šolstvo

V zadnjih štirih letih so se izdatki za prosveto več kot podvojili. Medtem ko so v letu 1955 znašali okrog 24 milijard, so v preteklem letu dosegli vsoto 59 milijard. Investicije v šolstvo so 1955 znašale 9 milijard dinarjev, lani pa 29 milijard. Lani smo planirali 100 milijard izdatkov za šolstvo, a bomo že letos to vsoto preseglili. Tudi v načrtu novega petletnega plana se predvideva vsota 200 milijard; polovica od tega bo šlo za gradnjo in opremo šol.

da bodo po šolah lahko imeli pouk telesne vzgoje ob lepem vremenu. Seveda bo pa še ostalo nerešeno vprašanje vadbe ob slabem vremenu na onih šolah, kjer nimajo na razpolago telovadnic.

Naši občinski aktivni se bodo morali boriti tudi za ustvarjanje pogojev. Pravočasno morajo utemeljiti na merodajnem mestu nujnost gradnje telovadnic pri novih gradnjah šol v smislu šolske reforme. Le na ta način bomo sčasoma izboljšali težke pogoje za telesnovzgojni pouk na nekaterih šolah in občinah in s tem dvignili kvaliteto šolske telesne vzgoje.

Delo občinskih strokovnih aktivov bo tem uspešnejše, čim bolj se bodo povezali z občinskimi ljudskimi odbori in njihovimi sveti za prosveto. Sveti za prosveto so na splošno zainteresirani, da podpirajo ustanovitve in delo aktivna za telesno vzgojo na svojem področju, ki mora postati desna roka sveta zlasti pri uvajanju sodobnih metod dela. Zato je prav, da so sveti iniciatorji za ustanovitve teh aktivov. Predvsem pa je važno, da sveti predvidijo v svojih proračunih potrebna sredstva za izvedbo postavljenih nalog, ki neposredno ali posredno dvigajo kvaliteto telesne vzgoje na osnovnih in ostalih šolah.

Za delo aktivov je najvažnejši razpoložljiv strokovni kader, ker je razumljivo, da bodo najboljše delali tisti aktivni za telesno vzgojo, ki bodo razpolagali s čimvečjim številom strokovnih moči, kot na primer v Ljubljani in večjih industrijskih središčih. Že v lanskem šolskem letu so samostojno delali naslednji občinski aktivni: Domžale, Kamnik, Zagorje, Trbovlje, Hrastnik, Medvode, Vrhnika, Polje, Cerknica, Kočevje, Grosuplje. Upamo, da bodo v letošnjem letu predvsem zaželeli občinski aktivni v mestu Ljubljani. V občinah brez strokovnega kadra bo morala prevzeti iniciativo okrajna pedagoška služba skupno z okrajnim

Visoka šola za telesno kulturo v Ljubljani

26. novembra so v Ljubljani slovesno odprli Visoko šolo za telesno kulturo. Razen sluhstreljev in profesorjskega zbora, so članostni seje prisostvovali podpredsednik izvršnega sveta LRS dr. Joža Vilfan, sekretar Sveta za šolstvo prof. Ludvik Gabrovšek, rektor univerze prof. dr. Dolje Vogelnik, predsednik Partizna na Slovenije Mitja Ribičič, predsednik Športne zveze Slovenije Leopold Kresc in drugi.

V uvodnih besedah je tov. Kresc poudaril izreden pomen Visoke šole za telesno kulturo, nato pa je razdal nove ustanove prof. Drage Stepišnik prikazal razvojno pot znanstveno-vzgojnih prizadevanj na tem področju, prizadevanj, ki so se prav razmahnila šele po osvoboditvi ob velikem razumevanju ljudske oblasti za vsestranski razvoj našega delovnega človeka.

Dr. Joža Vilfan pa je v pozdravnem nagovoru študentom in vzgojiteljem dejal, da pomeni nova šola plod novega koncepta v naši telesni kulturi, ki ne teži le za strokovnim izboljšanjem, marveč ga predvsem odklikuje humanost in skrb za zdravje in razvedrilo našega človeka.

Na Koprskem: dve novi visoki šoli

Pred dnevi so v Kopru slovesno odprli center za izredni študij strojne fakultete ljubljanske univerze. Tako bo omogočeno tudi ljudem na delovnih mestih, da pridejo do najvišjega študijskega praga v tistih strokah, ki so značilne za novo življenje v Slovenskem Primorju. Dekan strojne fakultete ljubljanske univerze inž. dr. Zoran Rant je takoj po svečani otvoritvi izročil indekse prvih 50 študentom.

V Piranu pa so istega dne odprli Visoko pomorsko šolo z navtičnim in strojnimi oddelkom. To je prvi primer v našem tehničnem visokem šolstvu, da se bo mogel delovni človek, ne da bi zapustil svoje delovno mesto, vključiti v fakultetni študij in si pridobiti najvišje znanje. Dokler ne bo prihodnje leto sezidano novo šolsko poslopje, bo imela Visoka pomorska šola dopisni pouk; v oba od dela je vpisanih 64 sluhateljev.

SNUJE SE KLUB DOMSKIH VZGOJITELJEV

Delo aktiva domskih vzgojiteljev v Ljubljani

Aktiv domskih vzgojiteljev v Ljubljani je tudi za letošnje šolsko leto predvidel obširen in s problematiko vzgojnih domov tesno povezan program.

Aktiv, ki je bil osnovan v začetku preteklega šolskega leta z namenom, da nudi strokovno pomoč posameznikom in vzgojnimi kolektivom v vzgojnih domovih mesta Ljubljane, je že v preteklem šolskem letu v celoti opravičil svoj obstoj, saj je z rednimi predavanji, posvetovanji, obiski hospitacijskih centrov in s spoznavanjem posebnih oblik vzgojnega dela v teh ustanovah omogočil dopolnjevanje strokovne razgledanosti za to posebno področje vzgojnega dela. V okviru delovanja aktiva so vzgojitelji lahko spoznali pomen in vrednost domskih skupnosti, ki so v naših domovih nepogrešljiv faktor pri upravljanju in organizaciji kolektivnega življenja, istočasno pa so bile na skupnem posvetovanju že nakazane oblike, kako naj se razvija sodelovanje med domsko skupnostjo in vzgojiteljskimi kolektivi, ker je predvsem od takega sodelovanja odvisno, kako bomo uresničevali smoter, ki ga pred vzgojne domove postavljata naša društva. Razumljivo je, da bo ta trenutno najbolj pereč problem na podlagi že dosedanjih izkušenj moč še vse bolj osvetliti tudi v letošnjem letu, saj bodo posamezni pozitivni pa tudi posamezni negativni rezultati iz lastne prakse spet kažipot za uspešno delo v bodoče.

S tem osrednjim problemom se je reševalo v okviru aktiva tudi vprašanje samouprave in delovne vzgoje, razčiščevalo se je smoter vzgojnih ustanov in zvezi z našimi reformnimi stremeljami, s tem v zvezi pa je posebno predavanje tudi osvetlilo osebnost vzgojitelja, ki danes lahko v naših vzgojnih domovih rešuje obširno in vsestransko vzgojno problematiko. Predavanja o filmski vzgoji, o zdravstvenem režimu v domovih, o alkoholizmu pa so akcijo strokovnega aktiva še dopolnjevala.

V letošnjem letu bo vzgojiteljem v okviru aktiva omogočeno globlje spoznavanje najpomembnejših faktorjev vzgojnega dela v domovih; nadalje bo aktiv še poglobljal smisel družbenega upravljanja v domovih in težil s tem v zvezi k stalnemu oblikovanju primernih in učinkovitih metod vzgojnega dela v domovih, ki nikakor ne smejo biti nekaj statičnega, togega, pač pa vedno v skladu z našim družbenim razvojem in specifičnimi pogoji posameznih vzgojnih domov. Sistematično bodo vzgojitelji v okviru aktiva proučevali resolucijo o izobraževanju strokovnih kadrov, posebno komisija v okviru pa bo pripravila osnutek okvirnega domskega pravilnika, na podlagi

Reševanje egiptovskih starin

Naši časopisi so že pisali o graditvi asuanskega jezusa v Egiptu. Z dograditvijo tega velikega objekta pa bo zalila voda mnoge kulturne ostaline iz časov faraonov. Da bi očuvali človeštvo vsaj glavne kulturne objekte, so mnoge države objavile pomoč in bodo pri nekaterih templjih in drugih spomenikih ogradile kulturne spomenike, tako da voda ne bo mogla reči preplaviti. To akcijo vodi UNESCO. Tudi naša država je zagotovila UNESCO pomoč za reševanje egiptovskih starin, sodelovali pa bodo nekateri naši ugledni znanstveniki.

katerega bodo posamezni domovi izdelali svoje pravilnike, ki bodo tako zamenjali dosedanje in neustrežajoče. Namesto spoznavanja samo domov, ki so bili predvideni kot hospitacijski centri, smatra letos vodstvo aktiva, da je koristno spoznavati tudi vzgojno delo in sploh pogoje tudi ostalih domov, zato bodo v tem šolskem letu posamezni vzgojni kolektivi po lastni presoji in izbiri in po predhodnem dogovoru z vodstvi teh domov obiskali tri domove, kjer bodo ob ogledih in razgovorih lahko podrobneje proučili organizacijo dela in uspehe pri reševanju vzgojnih problemov. Tako obiski bodo prav gotovo marsikoga obogatili s koristnimi spoznanji, s katerimi bo lahko v marsičem izboljšal delo v lastni ustanovi. Vodstvo aktiva tudi smatra, da so potrebna občinska posvetovanja upravnikov domov OLO Ljubljana, ki naj jih skliče

Odsek za šolstvo OLO Ljubljana ob udeležbi članov vodstva aktiva. Ta naj bi bila vsaj trikrat letno in naj bi obravnavala poleg ekonomsko-finančnih vprašanj še druge probleme.

Ekскурzije, ki jih je aktiv predvidel za tekoče šolsko leto bodo usmerjene v Maribor, Karlovac, Zagreb, Banjo Lukko. Udeleženci si bodo ogledali predvsem vzgojne domove.

Trdno pa je vodstvo aktiva v letošnjem letu odločeno, da o svojem delu, problematiki, uspehih v našem tisku seznanja širši krog ljudi, ki jim bo dognana in tako posredovana vzgojna praksa vedno dobrodošla.

Kot vse kaže, bo v okviru aktiva kmalu dozorela misel o ustanovitvi stalnega Kluba domskih vzgojiteljev v Ljubljani, ki bo tudi stanovsko povezoval prosvetne delavce v vzgojnih domovih.

Občinski aktivni za telesno vzgojo

(Dalje s 1. strani)

reševanju problemov, ki bodo presegali merilo občin in lahko pomagali zaostlim občinam brez strokovnega kadra.

Dosedanja organizacijska oblika dela okrajnega aktiva učiteljev in profesorjev telesne vzgoje je obsegala dve komisiji. V bodoče bo strokovna komisija delala v okviru prosvetno-pedagoške službe okrajna Ljubljana, tehnična pa kot odbor za šolska športna društva, ki je vezan na Okrajno zvezo za telesno vzgojo Ljubljana. Obe imata funkcijo, da delo koordinirata z občinskimi aktivni. V občinskem merilu se to delo ne bo ločilo, vendar mora biti vezano na Svet za prosveto in na Občinsko zvezo za telesno vzgojo. Občinska zveza za telesno vzgojo je dolžna, da v enaki meri podpira tudi svobodno dejavnost telesne vzgoje na šoli. Če bodo ustvarjeni pogoji, bo sčasoma prešla svobodna aktivnost na šoli in šolski krožki v društva. Smernice reforme morajo občinski pedagoški aktivni skupno z občinskimi zvezami za telesno vzgojo pravilno usmerjati.

40 let dela na šoli

V začetku novembra smo imeli na naši šoli skromno, a pristočno slavnost. Tov. Podkca Jelčičeva je praznovala 40-letnico dela na naši šoli in 45-letnico učiteljevanja. Koga ne bi ganilo, ko so ji čestitaji njeni učenci:

»Učili ste nas, učili ste naše otroke. Želimo, da bi bili pri g'avitce in plemenitih srcih še našim vnukom, ki zdaj že obiskujejo to šolo.«

Ko se je zahvaljevala za čestitke in gledala svoje prve učence, je vzdihnila: »Meni se zdi, da sem Vas učila še pred kratkim, a Vaši beli lasje in gube na obrazih mi govorijo, da je od tedaj res minilo že 40 let.«

Leta 1915 so 18-letni Podkci zapuili prve šolarke v Kranjski gori. Nato je še učila v Podgori in Rožu. Leta 1920 pa je prišla na našo šolo v Zirovnici in letos v četrtem razredu proučevala svoj visoki delovni jubilej.

Tovarišica Podkca je bila skrbna učiteljica in dobra sodelavka. Zelo rada je priredila tudi večerne gospodinjstve tečajne v Zirovnici in drugod. Veseli smo, da je med nami še tako polna moči. Srečni smo, da je ni strilo niti štiriletno okupacijsko izgnanstvo v Srbijo in pogled na izročeni dom, ko se je s sestrami leta 1945 vrnila domov v Radovljico.

Požrtvoljni vzrolištelji in dobri tovarišici želimo njeni učenci in sodelavci še mnogo plodnih let!

Občinski aktivni bodo morali biti zelo elastični; posebno v onih občinah, kjer so različne šole. Zaradi velikega razmaha svobodne aktivnosti (lansko leto je na okrajnih tekmah tekmovalo 1684 vrst) bo potrebno formirati različne komisije za srednje šole, komisije za industrijske in vaješke šole itd. Lani se je zlasti razmahnila svobodna aktivnost na osnovnih šolah. Danes je že redka osnovna šola v našem okraju, ki ne pripravlja eno ali drugo tekmovalno v občinskem merilu. V bodoče bodo občinski aktivni za samostojno pripravili propozicije za šolska tekmovalna. Medšolska in občinska tekmovalna pa naj pokažejo telesnovzgojno dejavnost na šolah. Že lansko šolsko leto je več kot polovica občin organizirala šolska tekmovalna, zato letos upravičeno pričakujemo, da bo redka občina, ki takega tekmovalnega ne bo izvedla. Zlasti pričakujemo množično tekmovalno v občinah z več osnovnimi šolami.

Ker je skoraj v vseh občinah pomanjkanje strokovnega kadra za telesno vzgojo, bo tudi v tem vprašanju moral prevzeti iniciativno občinski aktiv. Nekateri občine so v ta namen že organizirale vadijske šole, v katere so pritegnile tudi šolsko mladino. V našem okraju je šolsko športno društvo Litostroj poslalo na vadijski tečaj 12 kandidatov, ki so vsi opravili izpit za vadijske III. razreda. Tudi v tem pogledu se moramo okleniti smernice reforme, da pomagamo reševati pomanjkanje strokovnih moči po lastni presoji po krajevnih prilikah. Mislim, da si ni mogoče zamisliti, da bi to reševali brez sodelovanja šolskih skupnosti, šolskih odborov in poedinih članov profesorskega zbora. Okrajni in občinski aktivni bodo primorani s pomočjo seminarjev usposabljaljo mladino za vodstvo svobodne aktivnosti, to predvsem na onih šolah, kjer ni strokovnjakov.

V ta namen je predvsem treba izkoristiti semestralne počitnice. Občinski aktiv mora predhodno napraviti načrt za razno dejavnost na šolah, da se razširi svobodna aktivnost, mora pa istočasno v ta namen predvideti

sedstva za stroške inštruktorjev, sicer so vse take akcije že vnaprej obsojene na neuspeh. V našem okraju je 29 šol brez strokovnih moči in če bi nam uspelo razgibati svobodno aktivnost bodisi s smučarskimi tečaji ali z igro rokomet, ki je najprimernejša vadba za osemletno šolo, bi napravili že velik korak naprej v reformi šol, zlasti tisti, ki na našem področju še zaostajajo. Tako seminarško delo si predstavljamo kot stalno obliko pomoči šolam brez strokovnega kadra.

Iz vsega, kar sem navedel, je razvidno, da bo delo občinskih strokovnih aktivov za telesno vzgojo zelo obširno in dalekosežno. Z njihovimi uspehi se bo dvigala kvaliteta šolske telesne vzgoje in s tem bo dosežen glavni cilj telesne vzgoje, to je, da se ho mladina na šolah in v telovadnicah krepila in zdravo udeleževala.

Franc Borko

Seminar za mladinsko dramatiko

Čas proslav in igrice je tu, zato zaposlmo čimveč učencev!

Zveza Svobodnih prosvetnih društev Slovenije, Delavski odbor, je organizirala 19. in 20. nov. v Ljubljani seminar o mladinski dramatik. Seminarja se je udeležilo 16 prosvetnih delavcev iz raznih krajev Slovenije.

Skupno smo obravnavali dvojice večjih mladinskih igr - Lepota in Zver ter zbirko otroških igr Vodnjak želja. Prav ta druga bi lahko nudila učiteljem v nižjih razredih obilo snovi in možnosti, da zaposljuje vse učence razreda. Učitelji dobro vemo, da imajo skoraj vsi učenci željo po igranju ali recitiranju. Nekateri to javno pokažejo, drugi tiho skrivajo. Seveda pa tudi to dobro vemo, da na naših predstavah ali igrinah nastopajo vedno samo eni in isti učenci. Ker ti učenci recitirajo iz leta v leto tipično šolsko, zato jih tudi kasneje težko privadimo na lepo sproščeno pripovedovanje. Menim, da ima Vodnjak želja nekaj prav simpatičnih prizorov, ki jih lahko uprizorimo v razredu. Otroci pri igrici lahko vsi sodelujejo. Seveda vsi morejo igrati. Zato pa enakovredno sodelujejo kot scenografji, kostumjerji, šepetali in podobno. Otroku je treba pokazati, da je takšna predstava plod njihovega dela, pri katerem bodo vsi živo (in prirodno) sodelovali.

Šola je izvedla ob zaključku šolskega leta poučno ekskurzijo po Dravski dolini navzgor v Novo Venoče, Sočanju, Savinjsko dolino in Celje. Zaključno besedo v razpravi stala imela predsednik sveta za šolstvo Lovarjeva. Prvi je med drugim govoril o ustanovitvi vzgojne posvetovalnice v Gor. Radgoni, druga pa

maščilo, namesto da bi polnile ik mladih. Zgleda za svoje izvajanje je zbral v slovenskogoriških šolah, zato so bili zanimivi in učinkoviti. Osvetlil jih je z novimi pedagoškimi dognanji in podkreplil z biološkega in psihološkega vidika. Zahteval je izvajanje in nadaljevanje novih učnih oblik, kakor je skupinski pouk ipd. Priporočal je rabo avdiovizualnih sredstev, saj so sodobno in najboljšo učno pomagajo ter odraz tehnične napredka.

Vzorno je vodil zborovanje delovni predsednik Močnik Milan, ravnanatelj osnovne šole pri Lenartu. Poudaril je tehtne misli in jih vedel k smotrnim zaključkom. Zborovanje je pozdravil Ivan Alt, predsednik OLO Lenart, Objubil je učiteljsku vsestransko pomoč in zagotovil nabavo sodobnih učil.

Vinko Plevnik, sekretar Obč. komiteja ZKJ, se je zahvalil učiteljem za delo v množičnih organizacijah in jih je pozval, naj si ga enakomerno razdelijo, da bodo bolj politično dejavni v vseh krajih in se bo tako razširil pomen šole.

Ko so si iz svoje serije izbrali najdneavnejše člane v novi odbor ki mu bo zopet predsedoval Alfonz Groman, so se pozabavali.

Dne 21. novembra 1960 so zborovali sindikalisti podjetja Vojnik pri Celju, ki vključujejo v svojo podružnico naslednje osnovne šole: Smerčno v Rožni dolini, Vojnik, Socko, Frankolovo, Creanjice in vrtec v Vojniku.

Iz izbranih poročila je bilo razvidno marljivo studiranje posameznih sindikalnih grup na šolah, ki so na prvo mesto postavile ideološko in strokovno izpolnjevanje članstva. Poudarjen je dalje študij za dosego kvantitativne in kvalitativne izobraževanja kadrov in kako naj prosvetni delavci začnejo delati v smislu

resolucije. Po izidu novega zakona o finansiranju šol naj bi bil ta predmet študija šolska reforma v ožjem smislu, naj ostane še ena izmed glavnih nalog podružnice. Blejsko posvetovanje vidnih pedagogov bo tudi študijski material, ki bo za vsakega prosvetnega delavca koristen. Omenjeno je bilo tudi stanovanjsko in materialno stanje prosvetnih delavcev podružnice. Ob koncu poročila je predsednik podružnice rekel:

»Vsem nam mora biti znana vloga sindikata v socialistični družbi. Mi smo vsi pereči vprašani, ki tarejo naš poklic, je to glavna naloga poročila sindikata. Če kdaj, je ta naloga pomembna v obdobju, ko sprovajamo šolsko reformo. Ta neposredno vpliva na prosvetnega delavca, ki mora stati vredi življenja, delati z vsem silami za to, da ostane jemu v mladem rodu socialistične osebnosti, kakršne terja naš čas. Če ne bomo to doseči, moramo biti sami take osebnosti. Na nobenem delovnem oporišču se miselnost osebnosti tako ne izraža, kakor pri nas. Nujno mora prosvetni delavec iskreno doživeti v sebi vse preobrazbe novega časa. Vsaka dvoičnost v miselnosti prosvetnega delavca se hudo maščuje na mladem rodu. Posledica tega je dezorientacija in zbehanost. V prvi vrsti smo mi, ki oblikujemo značajni vzgojni pogled na svet pri otroku, odgovorni zato, kako in kam se bo ta usmeril. Le učitelj, ki sam iskreno ljubi domovino, bo zna patriotičen vspejati mladini. Samo takga osebnost, ki globoko razume našo borbo in revolucijo, bo zna za to ogreti mlada srca. Delo pionirke in mladinske organizacije je merilo za politično dozorelost vzgojiteljev na šoli.«

Zivahna debata je bila predvsem o izvenšolskem delu prosvetnih delavcev, o nagrajevanju in ocenjevanju ter drugih perečih problemih. V razpravo so posegli tudi okrajni pedagoški svetovalec tov. Drago Čuček, zastopnik OSS tov. Ivan Pertinaš in zastopnik okrajne komisije tov. prof. Viado Pavliha.

Tov. Drago Čuček je imel predavanje o posebnih izkušnjah pri skupinskem pouku. Prosvetni delavci voiniške sindikalne podružnice so z zanimanjem sledili predavatelju in ob koncu predavanja živo debatirali in postavljali vprašanja predavatelju.

Ob zaključku občnega zbora so sprejeli sklep, da priredijo ob koncu šolskega leta krožno potovanje po Itaciji.

Seminar je uspešno vodil režiser Marjan Belina. DJUKIC MILOŠ

Po občnem zboru Pedagoškega društva Ljubljana

Predlog za razpravo: kaj bo z našimi pedagoškimi društvi?

Pred nekaj dnevi, ali bolj točno enainvajsetega novembra je imelo Pedagoško društvo Ljubljana svoj občni zbor. Ker sem eden med 142 člani društva in se je na občnem zboru zbralo le dvajset članov (občni zbor se je moral zaradi nesklepnosti začeti šele pol ure po napovedani času) in me je nekaj stvari hudo prizadelo, sem sklenil napisati nekateri misli, ki so me obhajale v teh dnevih po občnem zboru.

Ta-le naš povojni čas je brez dvoma prinesel tudi v pedagoško snovanje svoje posebne poglede in zakonitosti in je povzročil tudi v aktivnem pedagoškem delovanju korenite izpremembe. Sam sem na primer neke vrste javni delavec. Zanimajo me vzgojna vprašanja, tudi po službeni dolžnosti moram spremljati izobraževalno delo, nastajajoče in razvijajoče se pojave v reformiranem šolstvu, posebno pa me še zanima v našem obdobju novi odnosi v družini in družbi. Na enako, če ne celo na večje, stalnejše in globlje zanimanje glede na nova vzgojna vprašanja pa zadeva danes vsak učitelj in vzgojitelj,

ki jemlje svoj poklic kolikaj resno.

Občni zbor Pedagoškega društva Ljubljana ima — kakor sem že povedal — sto dvainštirideset članov. Tako je bilo ugotovljeno v predsedniškem poročilu. Ali je v treh letih — to je od zadnjega občnega zbora pa do danes — k društvu pristopil kak novi član, ali je kakšen član iz njega izstopil, to na občnem zboru ni bilo razvidno, je pa vredno razmišljanja.

Ljubljansko pedagoško društvo je okrajno društvo in obsega celotno področje okraja. Ne vem, ali je pogoj, da društvo sprejme člana, njegovo znanstveno, publicistično ali kakšno drugo imenitnejše aktivno pedagoško delo. Zdi se mi pa, da ima okraj Ljubljana mnogo večji odred dobrih pedagoških delavcev. Najprej je tu vrsta šol in aktivnih šolskih prosvetnih delavcev. Razen tega pa je danes zraven mimo teh še tudi mnogo drugih kadrov, ki se po svojem poklicu posredno ali neposredno, v življenju pa z resnično in globoko prizadetostjo ukvarjajo s sodobnimi vzgojnimi procesi. Pri tem mislim med drugimi na socialne in zdravstvene

delavce, psihologe, psihiatre, sodnike itd.

Vse nas je mučno prizadelo, da na občnem zboru nismo videli niti enega člana, ki prebiva izven Ljubljane. Na občnem zboru okrajnega pedagoškega društva ni bilo niti enega okrajnega funkcionarja, ki se peča z vzgojo. Torej, nobenega inšpektorja, referenta, načelnika itd. Da se razumemo: nikogar od teh ne mislim obtoževati (saj na občnem zboru niti ni bilo tajnika, ki je bil baje zadržan, niti nobenega člana nadzornega odbora, da bi prebral ali vsaj poprej pripravil poročilo!). Skratka, morda nihče od omenjenih, ki sem jih predvsem pogrešal, ni član društva, saj morda tudi zaradi tesnih pogojev ne more postati, morda pa niso dobili niti vabila, ali pa morda niso plačali članarino.

Vzpredno s problematičnostjo članstva se namreč prepleta tudi problem članarine. Članarina za člana pedagoškega društva je sto dinarjev. Namreč letno! To malokdo ve. Saj nekako ni bilo v navadi, da bi redno pobirali članarino. Baje so mnogi zadnje dni pred občnim zborom vplačali čla-

narino za tri leta. To so bili tisti, ki so imeli srečo, da so še pravočasno zvedeli, kako je s članarino. Brez dvoma bo moralo Pedagoško društvo najti boljše pot, s katero bo vezalo člane nase, jih točneje obveščalo in tudi bolj redno pobiralo članarino, ki je bila doslej verjetno edina vez med člani in njihovim društvom. Nehote se ti ob tem vprašanju vrine stari, modri, včasih po krivici zasramovani pedagoški izrek: za malo denarja malo muzike!

Na občnem zboru so bili torej navzoči zgolj člani iz Ljubljane. Torej tisti, katerim je pedagogika najbližja, najintimnejša zaveznica, bi si človek misljal. Pa ni bilo tako! Težko bi bilo analizirati kriterij, po katerem se nas je zbralo dvajset na občnem zboru. Pomislil sem na tole. Ljubljansko pedagoško društvo je navsezadnje vendar matično društvo. In v Ljubljani imamo celo vrsto izobraževalnih šol, strokovnih, srednjih, višjih in visokih šol. In vendar nisem na občnem zboru opazil niti enega upravitelja osnovnih šol, niti enega ravnatelja gimnazij, da ne govorim, kar bi ustrezalo duhu današnjega časa, o navzočnosti članov učiteljev vajen-

skih, industrijskih in tehniških, višjih in visokih šol, fakultet, inštitutov itd. In v Ljubljani imamo tudi še Pedagoški seminar, Pedagoški inštitut, asistente, profesorje in še vrsto drugih ljudi pri važnem pedagoškem delu. Nehote se nam je na občnem zboru ob tem vrnilo tudi vprašanje, ali ni morda treba oceniti Pedagoško društvo Ljubljana kot drugorazredno društvo, ki nima ne posebnega pomena, ne vpliva, ne moči.

O enakih, istih ali podobnih nalogah, ki jih imajo poleg Pedagoškega društva še Zavod za napredek šolstva, inšpektorska služba, pedagoška vodstva na šolah, o tem smo doslej premalo razpravljali in morda je to tudi delni krivec za neuspeh triletnega dela. Vem pa, da so se do danes mnoga strokovna društva imenitno razvila. Mislim predvsem na uspehe kemikov, filozofov, slavistov in drugih. Pedagoško društvo Ljubljana pa je celo svojo bogato knjižnico v času največje decentralizacije in debirokratizacije kar enostavno predalo upravnemu organu. Seveda je ta ukrep za upravnopedagoško službo dragoceno pridobitev! Na občnem zboru smo naknadno celo glasovali za to, da smo naknadno odobrili ta ukrep društvenega odbora. In pri tem se ti tretjič nehote spet vrine hudobna misel: ali ne bi kazalo, da bi naloge Pe-

J. Z.

DESETLETNICA ŠTUDIJSKE VEČERNI PORTRET KNJIŽNICE V KRANJU

Ob 60-letnici Ludovike Kalan

Pred desetimi leti je bila v Kranju ustanovljena študijska knjižnica, ki izmed zadnjih v Sloveniji.

Njena ustanova je splošna znanstvena knjižnica, namenjena strokovnim študiju in splošnim potrebam kulture in izobrazbi. Zato zbira knjige za sedanjost in prihodnost, kar je ustvarila preteklost in ustvarja sedanost. Njena naloga je: arhivna in študijska. Glavna naloga vrši s tem, da duhovno stvarstvo zbira in jih hrani za živno vira za materialno in duhovno zgodovino naše družbe, študijsko in znanstveno nalogo pa opravlja s tem, da današnjemu človeku omogoča pridobivanje in dopolnjevanje spoznanja na poti k ustvarjanju boljše življenja. Knjiga v študijski knjižnici ni navaden izobraževalni predmet, ki ga po uničenju lahko nadomestimo s drugim. Knjiga je enkratna osebnost, ki jo je treba ohraniti pri življenju in zavzati pred uničenjem. Tako je na primer prva izdaja Prešernovih Poeziz leta 1847 že prava relikvija. Ker je najpomembnejši dokument slovenske kulture, jo je treba ohraniti v celoti. Zato je arhivalnega značaja. Za vsakdanjo uporabo pa imamo v knjižnici vrsto ponatisov. Ti se nanašajo prav s tem namenom, da se dovoljijo vsakdanje potrebe po knjigah. Glede na hrambo knjig je študijska knjižnica in med študijem ter pionirsko knjižnico prejšnjega časa. Tam je knjiga izrazit potrebni material, ki se po izbiri nadomešča z novim izvodom. V študijski knjižnici pa je knjiga, če je v enem od njenih zvezdov, arhivalnega značaja. Ima študijska knjižnica drugačen sestav knjižnega sklada in drugačen odnos do knjige. Obsegati mora staro in novo knjigo, imeti mora z vseh panog človeškega duhovnega ustvarjanja, zbirati mora poleg starih knjig tudi pomembnejše in nove dela v tujih jezikih, segati po najboljših delih sodobnosti in njihovo hitro posredovati človeku in človeku.

ne. Ti so za pridobivanje splošne izobrazbe, za izpopolnjevanje strokovnega znanja in za pomoč pri poklicnem delu nujno potrebni pri poklicnem delu. Prav tako so jih iskali uradi in ustanove ter gospodarska podjetja in društva. Tako se je rodila naša knjižnica. V desetih letih svojega obstoja je pokazala, da je naši družbi potrebna in življenjska sposobna.

Ustanova je od početka do danes doživela precej veselih, pa tudi dobi žalostnih dni. Vsekokoli so jo spremljale tiste sile in protisile, ki so značilne za ustanovo, ki se začne graditi čisto na novo, ki si mora s svojim delom šele ustvariti tradicijo, se zasidrati v družbi in dokazati svojo življenjsko upravičenost. Vrsta je bila ovir, težav in nevednosti, kljub temu si je ustanova žilavo postavljala temelje in se stopnjema gradila: si priborila primerne prostore, dobila svoje osebe, poskrbela za strokovno izobrazbo knjižničarjev, izposlovala primerne prostore, dobila svoje osebe, poskrbela za strokovno izobrazbo knjižničarjev, izposlovala primerne kredite, nabavila kompletno knjižnično pohištvo in opremo, nabrala obilen knjižni sklad in ga začasno uredila, nazadnje usposobila še čitalnico s 24 sedeži. S tem je bila knjižnica organizacijsko zgrajena, prešla je pod družbeno upravljanje in se tudi notranje toliko uredila, da je mogla 1955. začeti redno opravljati svoje osnovne naloge. Njena družbena funkcija je rasla iz leta v leto, naloge so se množile. Razmeroma velik knjižni sklad 38.000 knjig z dvojnimi vred je postal vabljen, obisk se je stalno večal in lani dosegel skoraj 9000, število izposojenih knjig in revij pa se je povzpelo nad 22.000.

Ob svoji desetletnici stopa knjižnica kot urejena in homogena enota v sklop reorganizirane

knjižničarske mreže v občini Kranj. V okviru osrednje knjižnice ohranja še nadalje svoje mesto in funkcijo neokrnjeno: ima svoje strokovno vodstvo, svoje prostore, svoje osebe, svoj knjižni sklad, svojo notranjo ureditev in svoj način poslovanja. S prevzemom novih nalog ter z razširitvijo in poglobitvijo svojega dela pa stopa v novo dobo. Ne more biti več samo zbiralnica in izposojevalnica knjižnih zakladov, postati mora kulturno-prosvetno in znanstveno aktivna. Svoje delo mora razširiti nazven, aktivno mora spremljati znanstvena, kulturna in družbena dogajanja doma in na tujem in jih sproti posredovati svoji okolici. Postati mora matica vsega strokovnega in znanstvenega knjižničarstva in na svojem geografskem območju.

Ob sedanjem jubileju lahko z zadovoljstvom ugotovimo, da si je Kranj po osvoboditvi, v dobi zdrave demokratične težnje po decentralizaciji kulturnih dobrin, znal pridružiti k vrsti raznih kulturnih ustanov in zavodov tudi splošno znanstveno knjižnico — našo jubilatnico.

Stanko Bunc

Visim v praznino, srce je prazno, o njem ni niti vzdih... (Slutnja) L. KALAN

Malo življenj ima ob svojem večeru večjo culo. Ludovika Kalan pripada generaciji, ki je darovno obnemela nad apokalipso vojne. S tako preteklostjo ni človeku nikdar varno s samim seboj. Padli so človeški bogovi, padle so materialne, politične in duhovne vrednote. Rusiti in se spet dvigniti, zanikati in spet upati, so preveč kruti kalupi za eno samo življenje. Na tem ogromnem prostoru pa zgubljati še prijatelja za prijateljem, je resda preveč boleče za vsakdanje besede.

Mrtev dom. Zdeča, zedajoča razpalina. Grobljo sonce, dež in peter glose. Slapček le je v grmu belega jasmina našel staro gnezdo in kot nekaj poje... poje...

(Mrtev dom) L. KALAN

večimi časovnimi presledki je sodelovala v Jadranki, Učiteljskem svetu, po osvoboditvi pa v Primorskem dnevniku, Tržaških razgledih, Ljudski pravici, Slovenskem Jadranu, Ljubljanskem dnevniku, reviji Pomorstvo in Obzornik, Cicibanu, Galebu, Pionirskemu listu itd.

Ko so ji bombe 1944 na Reki razdejale dom, se je vrnila na Kras in poučevala na partizanski osnovni šoli. Precej teh sol je prav po njeni neumornosti zaživel v bližnji okolici. Od 1946 jo najdemo v biški coni »B«, v Portorožu in Piranu. Prva je začela 1950 s slovensko osnovno šolo v Piranu.

O njenem poklicnem delu tudi lahko rečemo, da je vredno odličnega šolnika.

Več pozornosti pa ji gre kot pesniku. Zal še nimamo pred seboj njene pesniške zbirke, toda iz drobcev, zgubljenih v dnevnem tisku in revijah, lahko z gotovostjo trdimo, da je to svojska, nepretenciozna ženska lirika. V njej sicer ni drznega metaforičnega bogastva, enkratnih podob in novih, sodobnih tonov. Pesmi so blizke že na prvi pogled in kot take tudi pritegnejo. Po vseh so razlita nepotopljena čustva, bodisi žalosti ali hrepenjenja.

NA TEMO: VOJNA

Študijsko knjižnico so pred desetimi leti priklicale k življenju potrebe naše družbe. Kranj je po osvoboditvi iz majhnega podeželskega obrtniško-trgovskega mesteca naglo razmahnil in največje industrijsko in delavsko središče Gorenjske in po višini narodnega dohodka stopil na prvo mesto v naši republici, s tem pa prevzel tudi večje kulturne naloge in težja bremena. V njem se zbira na tisoče delavstva, izobražencev in študirajoče mladi-

zanimanjem in prizadetostjo sledil njenim spominom. Drugi del podaja sliko zloglasnega taborišča in njegovo ureditev. Opis je nastal na osnovi raziskav po končani vojni. Tretji del pa tvori prevod izpovedi komandanta taborišča, ki jih je napisal na zatožni klopi. Celotna knjiga ponazarja v vsej grozoti eno izmed taborišč smrti, Oswiecim.

Dokument enake vrednosti je delo Ernesta Schabla »Po sledovih Ane Frank.« Kdo ni čul o židovskem dekletcu, ki se je s svoji dve leti skrivala na Holandskem? Dve leti v podstrešni sobi, brez vsega, dve leti brez upanja med štirimi stenami, a pred zoro svobode so družino našli esesovci ter jih poslali v taborišče smrti. Dnevnik Ane Frank je ostal krik nezdolžnega bitja, ki je prevpilo vpitje morščev. Schnablove delo pa dokumentarno podaja celotno življenjsko pot židovskega dekletca. Prevajalec Albert Sirok je iz nerazumljivih razlogov spremenil naslov originala. Za primerno zunanjo opremo je oskrbela Marička Korenova, knjigo pa je napisala Mladinska knjiga.

Kar dvoje umetniških del s področja vojne je izšlo v zbirki Školjka. Ernst Glaaser je že 1928 napisal roman »Letnik 1924.«. Ze naslov knjige pove, da gre beseda o generaciji, ki je doživela vihar prve svetovne vojne. Roman, ki je nastal v senci Barbussa, roman o »veliki iluziji«, ki pa je zmotna in jo zgodovina ovzre. Knjigo je prevedel Vital Klabus, opremila pa jo je Mira Rojčeva. Zunanja oprema je učinkovita, toda ali ni nekoliko preračunljivo reklamna, zlasti zaradi odlomkov na platnicah?

Kdor je videl film »Na smrt obsojeni je pobegnil«, bo rad segel po istoimenskem knjižnem delu Andreja Devignyja. Reportažno pisana knjiga je avtorjeva izpoved o medvojnih dneh, ki so ga kot člana odpora nemške oblasti zaprle in mu pripravile smrt. Toda ujetniku je uspelo pobegniti iz zaletnih rešetk. Napeto pisana zgodba, kjer vojna do življenja in svobode zmagala nad nasiljem, njena vrednost pa je prav v resničnem do-

živetju. Stevilni natisi le potrjujejo, da je tovrstna literatura priljubljena. Knjigo je prevedel Božo Kovač, med besedilo so dodane fotografije iz filma.

Devignyjevemu delu je nekoliko soroden roman Jeana Lafitteja »Preživeli.«. Tudi Lafitte priclanja z opisom usode francoskega ilegalca, ki je prišel okupatorju v roke, nato pa doživel strahote taborišča v Mathausenu in Ebenseeju. Avtor je neposredno in s toplino opisal trpljenje ljudi v nemških taboriščih. Skozl celotno delo pa bralec čuti veliko razumevanje za človeka in neomajno vero v boljšo prihodnost. Prav tako kot je znal objektivno prikazati ilegalno delo, je umel z isto mero za stvarno pripoved orisati usodo ljudi, ki so v taboriščih živeli med življenjem in smrtjo. Knjigo je iz francoskine prevadla Mara Cepić, lepo opremo je izdelal Janez Vidic, za tisk pa je poskrbela založba Obzorja.

V nemi razvalini duši tiho govore spomini: košček mize, preperela, strgana zavesa, drobci marmorja, stopnic in les strohnih, ljube knjige list zbledeli, žraven štor zgorle palme, zlomljena cipresa, sklonjeni orjak, preklani hrast, s krono nagnjeno zarj le mladi lipi rast. Brez goječe roke, trn, plevel zarašča vrt, vseposod domuje smrt...

Prav zato imajo vse njene pesmi svojevstveni lesk, čustveno nepotopjenost. Cesarjoli se dotakne njena pesniška govorica, se dotakne za dušo.

Dodajmo, da bi bilo koprski založbi LIPI, ki je med slovenskimi založbami ne na zadnjem mestu v izdaji originalnih pesniških zbirk, o dolžnosti, da posveti nekaj pozornosti tudi Ludoviki Kalan in s tem razveseli njene številne prijatelje in častilce poezije sploh.

Prof. K. K.

Državna založba Slovenije

ima na razpolago naslednje knjige o esperantu:

Rakuša: **Pismo staršem o esperantu** 60.—

Rakuša: **Esperanto I. del** 240.—

Rakuša: **Esperanto II. del** 280.—

Avsec: **Esperantsko-slovenski slovar** 290.—

Avsec: **Slovensko-esperantski in esperantsko-slovenski slovar** 480.—

Knjige dobite v vseh knjigarnah ali pa jih naročite naravnost pri

Državni založbi Slovenije v Ljubljani, Mestni trg 26.

Zavod za napredek šolstva in Zavod za izobraževanje v delavskem in družbenem upravljanju sta skupaj izdala priročnik:

Družbeno-ekonomska vzgoja

v treh delih na 672 straneh. Pri sestavi je sodelovalo 12 priznanih avtorjev. Cena priročnika je 2400 din za komplet.

Priročnik je izredno uporabljen za sodobni pouk in spoznavanje našega družbenega življenja, kar ga mora poznati vsak učitelj in slušatelj raznih šol, prav tako pa je omenjeni priročnik zelo koristen tudi pri strokovnih izpiti.

Prva naklada je že pošla, zbiramo pa prednaročila za novo naklado.

Naročila pošljite na naslov:

Zavod za izobraževanje v delavskem in družbenem upravljanju, Ljubljana, Parmova 33 — trakt IV ali na telefon 30-391.

živetju. Stevilni natisi le potrjujejo, da je tovrstna literatura priljubljena. Knjigo je prevedel Božo Kovač, med besedilo so dodane fotografije iz filma.

Devignyjevemu delu je nekoliko soroden roman Jeana Lafitteja »Preživeli.«. Tudi Lafitte priclanja z opisom usode francoskega ilegalca, ki je prišel okupatorju v roke, nato pa doživel strahote taborišča v Mathausenu in Ebenseeju. Avtor je neposredno in s toplino opisal trpljenje ljudi v nemških taboriščih. Skozl celotno delo pa bralec čuti veliko razumevanje za človeka in neomajno vero v boljšo prihodnost. Prav tako kot je znal objektivno prikazati ilegalno delo, je umel z isto mero za stvarno pripoved orisati usodo ljudi, ki so v taboriščih živeli med življenjem in smrtjo. Knjigo je iz francoskine prevadla Mara Cepić, lepo opremo je izdelal Janez Vidic, za tisk pa je poskrbela založba Obzorja.

Z imenom italijanske književnice Renate Viganó se doslej nismo imeli priložnosti seznaniti. Leopold Vrbošek je prevedel njen roman »Neža gre v smrt«. Morebiti ni to delo najbolj znano za avtorico, je pa glede tematike izjemno za italijansko literaturo. Maločustvena dela namreč obravnavajo italijansko odporniško gibanje. Renata Viganó, ki je v dvajsetih letih objavila svoja početna dela, je v dozorju dobila oblikovalna roman, ki ponazarja odporniško gibanje v pristni atmosferi. Zgraba romana sloni na množičnem dogajanju, vendar je srednje stajajoča kmetička Neža, ki je pisateljica položila v usta preprosto ljudsko miselnost, zdravo modrovanje kmečkega človeka, a tudi žilavo voljo za pravično stvar. Pri opisovanju je avtorica brez dvoma vpletla svoja doživlja iz medvojnih dni, saj se je pridružila ilegalnim borbam. Besedo pa je zastavila kar se da preprosto, naravno, tako da bi knjiga bila dostopna in zanimiva najširšemu krogu bralcev. Enostavno opremo je napravil Vlasto Kopač, knjigo pa je izdala založba »Borec«.

MESEC PRIPOVEDUJE

8. decembra 1960 ob 18. uri

»Lani smo imeli pri nas na TV tekmovalce. Med drugim so otroci ugaibali tudi naslov pravljice. V vprašanju je bilo navedeno, da jo je napisal največji pravljicar. Vsi otroci so brez pomisleka imenovali Andersen. Ko pa smo jih po oddaji vprašali, zakaj je Andersen največji pravljicar, so bili v zadregi.

Zato je namen naše oddaje, da otroke opozorimo na vsebinsko bogastvo in poezijo Andersenovih pravljic.

V ta namen smo jih nekaj izbrali iz zbirke »Mesec pripoveduje« (Pravljice o indijski deklici, Deklici z lutko, Počimelu, O kiparju Thorwald-senu, O razpadlem carskem gradu). Med nje smo uvrstili tudi pravljico Deklica z vžigalicami ter pravljico Dimnikar in pastirica; le da v naši zgodbi nastopajo namesto dimnikarja in pastirice — bojevnik in Japonka, ker je zgodba ilustrirana s kitajskimi in japonskimi umetninami iz zbirke Marije Skuškovice in Narodnega muzeja.

V uvodu oddaje opozorimo mimogrede na nekaj Andersenovih pisateljskih značilnosti. — Slike, ki jih predvajamo, opozarjajo, na katere od posredovanih pravljic se pripombe nanašajo. Na primer: ko opozarjamo, kako mojstersko je znal Andersen opisovati človeško upljetanje, je na ekranu slika Počimela; nam čutu, vidimo sliko deklice z vžigalicami. Zato bi bilo prav, da učitelji otroke opozore, katere pravljice slike ilustrirajo. (Slika omare iz zgodbe o dimnikarju in pastirici — v tej oddaji o bojevniku in Japonki; slika Počimela in slika deklice z vžigalicami iz zgodbe o slikarju. Slikar je sploh vezalec vseh zgodb.)

Ko nas TV-oddaja pripelje do podobne slikarja, se vsebina preljuje na živo dosegati. Slikar začne v svoji podstrešni sobici pripovedovati o svoji zapuščenosti. Tedaj posveti mesec in mu govori o vsem, kar je videl na svojih potovanjih. Temu sledijo pravljice.

Mesečevo pripovedovanje je ilustrirano z umetniškimi fotografijami, ki jih je za to oddajo posnel naš fotografski mojster, slikar, Kumar.

Ce bomo z to oddajo dali otrokom vsaj slutitvi, zakaj Andersenove pravljice tako cenimo, smo dosegli svoj namen.

Oddaja je namenjena tako nižji, srednji kakor tudi višji stopnji osnovne šole. Njen efekt je odvisen od uvodne priprave učencev ter končne analize.

ODMEVI NA TV-ODDAJO: PAJKOV ALBUM

(10. novembra 1960)

Na osnovni šoli Ledina v Ljubljani so organizirali TV-krožek, katerega člani in nečlanj redno gledajo oddajo »Razgled za miadi svet«. (Kakšno so organizacijski, tehnični in metodični problemi pri organizaciji takega TV-krožka, bomo poročali v naslednjih naših objavah.)

K TV-oddaji »Pajkov album« sta bila povabljena predvsem dva razreda: 3.c in 6.b. Seveda pa je bilo tudi precej nepovabljenih gostov iz ostalih nižjih in višjih razredov.

Učenci obeh razredov so po oddaji pisali domačo nalogo, v kateri so opisali svoje vtise.

Takole se glase:

Grušovnik Jana: 3.c: »Gledali smo televizijsko oddajo o življenju pajkov. Videli smo, kako se spletajo mreže. Za vsako mrežo porabijo približno pol ure. Mreže uporabljajo zato, da lovijo plen. Hranijo se z muhami in drugimi žuželkami tako, da jim izsesajo kri. Posebne mreže pa spletajo, da samica ohrani jajčeca.

Videi smo pajka križevca, suho južno in velikega strupenega pajka, ki živi v Afriki.

Televizijska oddaja mi je ugajala, ker me življenje živali zanima.

A. Brezovnik: 3. c: »V četrti smo gledali televizijsko oddajo o življenju pajkov. Pajek križevca ima v zadku 100 m predvaja, za eno pajčevino po porabi dvaslet metrov. Pajčevine prede v hišah, na vrtu in v gozdu. Prede zelo zgodaj zjutraj. V ranih jutranjih urah je pajčevina najlepša. Pajki imajo to navado, ko odrastejo, da si ulovijo ženo. Pajkinja je veliko močnejša od pajka in ga napade. Ta oddaja mi je bila zato všeč, ker sem spoznala, kako živi mala koristna žival.«

Svarc Mladen: 3.c: »Videi smo, kako pajki plečejo in razdirajo mreže in kako lovijo plen. Eni pajki ga lovijo v mreže, drugi pa v naskoku. Onj plečejo mrežo s posebno snovjo iz žlez v zadku. Hranijo se z muhami in drugimi žuželkami. Zjutraj v gozdu se lepo vidijo pajčevine, ker je na njih rosa.

Oddaja mi je bila zelo všeč; najbolj pa, kako pajki fejo mreže in kako potujejo čez morje.«

Navedene naloge so seveda najboljše, so tudi slabše, pri vseh pa je razvidno, kako velik interes za življenje živali je vzbudila ta oddaja. Herman Bogdana: 6.a: »Tudi tokrat nam je televizijska kamera odkrila nekaj skrivnosti iz

Televizija mladim gledalcem

življenja živali — iz življenja pajka. Vsak je gotovo že videl pajka, če ne drugje pa v stanovanju, odvisno od tega, kje je pajek: na zidu, na veji drevesa itd. Potem napelje štirilniti, ki se sekajo vse v eni točki in končno razpne niti v obliki krogov po prejšnji osnovi. Če mu veter ali kdo drug mrežo podre, jo pajek umno zakrpa, če je le prebudo strgana, jo znovačno požre. V telesu jo ponovno predeja v uporabno nit in začne graditi novo mrežo, saj ima v telegu do 100 m takih nit.

Ko je mreža gotova, čaka pajek v njeni sredini na plen. Ko se mreža strese, plane na žrtev, jo zadavi in ji izplje kri.

Pajek ima tudi posebne »ženitvene navade«. Pred samico pleše toliko časa, da samico čisto omami, nato pa prične še ona s plesom.

Na jesen si pajčica zaprede kokon, ki ga zelo skrbno varuje, saj je v njem do 100 jajčec — njen zarod.

Televizijska oddaja o pajku je bila res zanimiva, saj nam je povedala več, kot smo pričakovali, obenem pa nas je opozorila, da je treba živali skrbno opazovati, če jih hočemo bolje spoznati.

vil pogovor o pajkih in izkazalo se je, da učenci to živalsko območje še kar dobro poznajo. Ogleдали smo si sliko križevca, popravila sem napache pojme, n. pr. da je pajčevina strnjena slika itd. ter njihove skusnje dopolnila, da bi oddaji laže sledili.

Oddajo so spremljali z velikim zanimanjem. Čeprav oddaja ni bila namenjena učencem te stopnje, je bil komentar po predhodni pripravi dovolj razumljiv.

Po mojem mnenju je bila prva polovica oddaje jasnejša, in učenci so jo laže dojele. V drugem delu pa so si slike včasih sledile prehitro, večkrat pa so bile premalorazločne (n. pr. razne vrste pajkov).

Naslednji dan smo televizijsko oddajo analizirali v razredu. Razgovor je pokazal, da so učenci oddaji sledili in si osvojili mnogo novih spoznanj. Zapolnili so si celo področnosti. Vsi so izjavili, da jim je bila oddaja všeč. Vredno je omeniti njihove pripombe, kako in zakaj jim je oddaja ugajala: »Sedaj sem vem, kako živijo pajki.« — »Spoznal sem veliko vrst pajkov, ki jih ne poznam, vendar me njihovo življenje zanima.« — »Rad bi, da bi bila oddaja daljša.« — »Rad bi, da bi se vse bolj natančno ogledal.« — »Spoznal sem nove vrste pajkov.« — »Nikdar še nisem tako dobro videl, kako plečejo mreže.« — »Začudilo me je, koliko nitk ima v sebi.« — »Rad bi videl pajke še kje drugje in ne samo v gozdu.« — »Začudilo me je, kako plečejo mreže, ker so bile slike bolj razločne in žive, pozneje pa so bile nejasne.« — »Začudilo me je, kako plečejo mreže, ker so bile boljše, ker so se pajki gibali in delali, pozneje pa so stali na enem mestu.« — »Vse mi je bilo, ker je razlagal tovariš, ki je imel album in v njem toliko zanimivih pajkov.« — »Boleje je gledati na televizijski kakor pa v šoli.«

Razgovor je pokazal, da je bila oddaja za učence prijetno doživetje, čeprav ni spadala v področje, ki ga v razredu obravnavamo. Prikazala jim je del življenja in naravi na tako zanimiv način, da bodo gotovo ta doživljanje ohranili do časa, ko se bodo v višjih razredih s to temo podrobneje seznanili.

Oddaja je vnesla v naše šolsko delo prijetno spremembo in zaključila smo jo z željo, da bi take televizijske oddaje radi večkrat videli.

Metodični zaključek: Dosedanja praksa je izoblikovala TV-šolski uri določeno strukturo: 1. Na oddajo je treba učence pripraviti. — 2. Po oddaji je treba izvesti analizo. — 3. Oddajo lahko didaktično izkoristimo na različne načine. ...

Televizijska oddaja o pajku je bila res zanimiva, saj nam je povedala več, kot smo pričakovali, obenem pa nas je opozorila, da je treba živali skrbno opazovati, če jih hočemo bolje spoznati.

Mislim, da bo teh spisov, ko jih bo brač, veser tudi sam avtor oddaje č. Pečec. Dokazujejo namreč, da je možno isto televizijsko oddajo posredovati na različnih učnih stopnjah, čeprav z različnim učinkom.

Spise učencev objavljamo zaradi tega, ker so dokazni material naše mlade šolske televizije in ker predstavljajo dober metodični element bodočih TV-šolskih oddaj; kako povzujemo TV-oddaje z različnimi učnimi predmeti in kako jih didaktično izkoristimo.

Drugi metodični element predstavljajo priprava na TV-šolsko oddajo in njena analiza.

Najbolj jasno nam to prikaže konkretno poročilo učiteljice, ki je oba elementa v praksi preizkusila. Zalik Anica, učiteljica 3.c razr, osn. šole Ledina v Ljubljani:

»Televizijski aparat ima doma je ena učenka, vendar v razredu ni učenca, ki še ne bi videl televizijske oddaje bodisi pri znanju, v kakem lokalni ali kar na ulici. Sporočilo, da bomo gledali televizijsko oddajo v šoli, pa je bilo za vse prijetno presenečenje. Prvemu navdušenju je takoj sledilo vprašanje: kaj bomo gledali? Ze samo vprašanje nujno nakazuje potrebo, da učence predhodno primerno pripravimo. Pri tem mi je bilo v veliko pomoč poročilo o tej oddaji v 17. števi Prosvetnega delavca. V razredu se je raz-

Televizijska oddaja o pajku je bila res zanimiva, saj nam je povedala več, kot smo pričakovali, obenem pa nas je opozorila, da je treba živali skrbno opazovati, če jih hočemo bolje spoznati.

Mislim, da bo teh spisov, ko jih bo brač, veser tudi sam avtor oddaje č. Pečec. Dokazujejo namreč, da je možno isto televizijsko oddajo posredovati na različnih učnih stopnjah, čeprav z različnim učinkom.

Spise učencev objavljamo zaradi tega, ker so dokazni material naše mlade šolske televizije in ker predstavljajo dober metodični element bodočih TV-šolskih oddaj; kako povzujemo TV-oddaje z različnimi učnimi predmeti in kako jih didaktično izkoristimo.

Drugi metodični element predstavljajo priprava na TV-šolsko oddajo in njena analiza.

Najbolj jasno nam to prikaže konkretno poročilo učiteljice, ki je oba elementa v praksi preizkusila. Zalik Anica, učiteljica 3.c razr, osn. šole Ledina v Ljubljani:

»Televizijski aparat ima doma je ena učenka, vendar v razredu ni učenca, ki še ne bi videl televizijske oddaje bodisi pri znanju, v kakem lokalni ali kar na ulici. Sporočilo, da bomo gledali televizijsko oddajo v šoli, pa je bilo za vse prijetno presenečenje. Prvemu navdušenju je takoj sledilo vprašanje: kaj bomo gledali? Ze samo vprašanje nujno nakazuje potrebo, da učence predhodno primerno pripravimo. Pri tem mi je bilo v veliko pomoč poročilo o tej oddaji v 17. števi Prosvetnega delavca. V razredu se je raz-

NASI JUBILANTI

DRAGO CIBIC

Malo je ljudi v Mariboru in širši okolici, ki ne bi se osebno in po plodnem javnem delu poznali pevskega pedagoga DRAGA CIBICA. Marsikdo se obiskuje pevске vaje, ki jih naš Drago kljub 70 letom neumorno vodi. ja z zbori uspešno nastopa. Teško je do kraja ali po vrsti našeti vse tiste pevске družine in zbornice, ki jih je jubiliant sam ustanovil ali pa je v njih deloval kot pevovalca. Še posebej vno je pevsko kultiviral predvsem naše delovne ljudi (peke, lezničarje, delavce, poštarje), ki so v njem videli in občutili ne samo žilavega pevovodja, temveč tudi naprednega političnega delavca. Nedavno je minilo 50 let, odkar se je posvetil slovenski pesmi in ljudsko-prosvetnemu delu med mladino in odraslimi.

Svoja otroška in mladostna leta — rojen 1890 na Preški pri Trzinu — je preživel na narodnosno ograženih tleh v času, ko je bila slovenska pesem eno izmed močnih sredstev proti raznarodovanju na Trzškem. Tedaj je bilo vsako naše pevsko ali kulturno društvo važno žarišče ljudske prosvete in narodno-politična trdnjava. Že kot učiteljski in Goričji je zbiral vaške fante ter z njimi vodil slovenske pesmi, da bi zaradi pritiska italijanskih melodij v slovensko vas. Po maturi leta 1910 je prevzel pevovodstvo v več zborih, obenem pa se je še strokovno izpopolnjeval v tedajšnji trzškem Glasbene matice in pri učiteljskem pevskem zboru. Cibičevi mentorji so bili: E. Adamič, Vasilij Mirk, Srečko Kumar in drugi, glasbeno literaturo pa je črpal tudi iz Novih akordov. Ob neki pomembni priložnosti je pod Cibičevim vodstvom zapelo 600 pevcev (30 pevskih društev) mogočno Hajdrihovo Morje adrijskano in pa Vilharjevo Slovenac in Hrvat. Člani Cibičevih zborov so bili kraški kmararji in dinararji, kmetje in obrtniki iz časov pred prvo svetovno vojno in v začetku italijanske okupacije.

Maja 1919 je Cibič pribežal v Jugoslavijo ter se naselil v Mariboru, kjer je kmalu postal namestnik dirigenta Glasbene matice, pevovalca jadrana in mnogih drugih društev. Z zbori je nastopal na samostojnih koncertih in pri raznih delavskih manifestacijah Svobode, Enakosti, Krilatega kola; sodeloval je tudi na prvomajskih proslavah, čeprav je vedel, da se bo s tem zameril tedanjim

oblastnikom, toda svoje jasne in ravne življenjske poti ni hotel zapustiti. S pesmijo in koncerti ni zanemarjal vasi v obmejnih krajih, vselej je rad prisrkočil na pomoč domačim društvom. Več let je vodil pevске vaje v lovrenški Vzajemnosti, katerega člani so bili delavci tamkajšnje tovarne kos. V prvih tednih nemške okupacije je bila tudi Cibičeva družina pregnana v Srbijo; tam se je preživljal pretežno s privatnim glasbenim poukom. Šele po osvoboditvi je oživel kot glasbeni pedagog v Čačku in okolici, kjer si je med ljudstvom pridobil obilo simpatij kot naprednjak in dirigent.

Po vrnitvi v Maribor leta 1945 se je spet ves predal šoli in pevski kulturi v mestu in širši okolici. Pri okrajnem tekmovanju moških zborov leta 1947 je Cibičev zbor dosegel prvo mesto. Iz tega zborna je izšel današnji Planinski oktet. Cibičevi pevci so nastopali tudi v radijskih oddajah, sodelovali na proslavah in delovnih akcijah. Na več strokovnih šolah, kjer prej sploh ni bilo petja, je Drago Cibič ustanovil mešane pevске zbornice ter z njimi dosegal lepe vzgojne uspehe. Dopoldne je vodil pevске na levi strani Drave, popoldne v Srečni, večer pa v Brezjni ali v Zgornji Polskavi. Kljub obilnemu delu ga sreča vedno prijazno in razpoložena tudi za kak prijeten dvopit, da se srčno nasmeje.

Delo z različnimi zbornicami je narokovalo, da je harmoniziral vrsto narodnih in partizanskih pesmi, priredil ali sam sestavil več skladb za otroške, mladinske in tamburaške zbornice. Mnogo notnega gradiva je tudi sam prepisal do poznih nočnih ur. Pri študiju pevске gradiva in delu je občutil in vztrajal, da s pevci doseže komunistovo zamisel v ustrezni obliki.

Na vprašanje, če meni, da je njegova 70-letnica važen življenjski mejnik, je dejal, da je važnejša 50-letnica dela, skrbi in uspehov na pevskem področju in da kljub rojstnemu listu še ne mara izprediti, ker je melodijam ljudskih in umetnih pesmi vdan s svojim žitjem in bitjem.

Drago, iskrene čestitke k obema jubilejema ter še mnogo zdravij in srečnih let med pevecami, klavirjem in za dirigentskim pultom! — Aze

AVGUST ŠULIGOJ

Pred dnevi je praznoval 60-letnico svojega življenja Avgust Šuligoj, ugodni in neumorni kulturni delavec na področju mladinske glasbe. Prav te dni pa mineva tudi 30 let, kar je Avgust Šuligoj ustanovil, znan mladinski pevski zbor »Trboveljski slavček«.

Avgust Šuligoj se je že v rani mladosti posvečal petju. Na Primorskem, ki je tedaj bila še pod Italijo, je pel v znamenitem učiteljskem pevskem zboru za Julijsko krajino pod vodstvom Srečka Kumarja. Dokler ni pobegnul v Jugoslavijo, je po primorskih šolah vodil mladinske pevске zbornice. Pravo žarišče med zbori pa si je ustvaril v Trbovljah pred 30 leti. Tam je z globokim smislom za mladinsko glasbo zrastle v prvovrstnega dirigenta, ki je vsebinsko in oblikovno ustvaril novo mladinsko petje. Težavne socialne razmere in revolucionarna zavest prebivalcev v trboveljski kotlini so združile dirigenta Šuligoja, rudarje in njihove otroke, napredne književnike in skladatelje, da so tesno sodelovali v gibanju za rast svobodne mladinske pesmi.

Na takšen temelj se je začela dvigati zavest in zmogljivost zborna »Trboveljski slavček«, njegova umetniška moč je rasla od koncerta do koncerta. S temi koncerti je zaslovela pesem trboveljskemu savčku, posebno na praškem festivalu, v Bolgariji, na Dunaju in seveda tudi v domo-

vini, Trboveljski slavček se je povzpela na najvišjo raven mladinskega petja. Po njegovem zgledu so se začeli naglo razvijati naši mladinski in otroški zbori. Neposredno pod njegovim vodstvom pa so se razvijali tudi zbori na vsem jugoslovanskem ozemlju, posebno v Bolgariji.

Po vojni je Avgust Šuligoj nadaljeval svoje delo naprej v Trbovljah, nato kot dirigent mladinskega zbora Slovenske filharmonije, danes pa deluje kot neumorni organizator in inštruktor poveljnih množičnih mladinskih festivalov, Cestitkam ob njegovem prazniku se pridružujejo številni prosvetni delavci, ljubitelji mladinske pesmi.

NAROČNIKOM!

Uprava Prosvetnega delavca obvešča naročnike, da bo pričela v prihodnjih dneh spet razpošiljati šolam in ustanovam račune, nerednim naročnikom pa opomine. Da bi jih prihranili nepotrebno delo in velike stroške, prosil, naj jih CIMPREJ NAKAŽEJO ZAOSTALO NAROČNINO. Ker se bo z novim letom povišala letna naročnina, priporoča uprava vsem sindikalnim blagajnikom in poverjenikom, naj ji nakazujejo naročnino — če že ne vse hkrati — pa vsaj v dveh obrokih po 200 din, in sicer 1. januarja in 1. junija 1961.

NAROČNIKOM!

Uprava Prosvetnega delavca obvešča naročnike, da bo pričela v prihodnjih dneh spet razpošiljati šolam in ustanovam račune, nerednim naročnikom pa opomine. Da bi jih prihranili nepotrebno delo in velike stroške, prosil, naj jih CIMPREJ NAKAŽEJO ZAOSTALO NAROČNINO. Ker se bo z novim letom povišala letna naročnina, priporoča uprava vsem sindikalnim blagajnikom in poverjenikom, naj ji nakazujejo naročnino — če že ne vse hkrati — pa vsaj v dveh obrokih po 200 din, in sicer 1. januarja in 1. junija 1961.

NOVOLETNA KNJIŽNA DARILA

Za Novo leto radi drug drugemu napravimo veselje. V ta namen sestavi založba Mladinska knjiga NOVOLETNE ZBIRKE. V teh premišljeno združili in razporedili knjige po starostni stopnji in po zanimanju bralcev; ti lahko izberejo tisti zavoj, ki jim je najbolj po volji. Da, zavoj! Vse NOVOLETNE ZBIRKE so v ličnih zavojih, ki napravijo bogato vsebino, nadvse prikopno na pogled. Drži, da je knjiga najlepše darilo! Če pa je knjig več in če so še lepo zavite, potem je takšno darilo naravnost idealno.

V NOVOLETNIH ZBIRKAH Mladinske knjige se prodajajo knjige s popustom, ki ga nudi založba le enkrat na leto svojim bralcem — za Novo leto. S tem jim želi napraviti veselje ob zaključku leta in za srečo v novem letu; s tem poskrbi še enkrat za dober odnos med bralci in njihovo založbo.

Te znižane cene veljajo samo do 15. I. 1961.

MLADINSKA KNJIGA
Ljubljana, Tomšičeva ulica 2

NOVOLETNE ZBIRKE 1961

1. Slikanica za najmlajše
Z. Vrščaj: SINIČKA NAS JE OBISKALA — partizanska zgodba
M. Majerova: CAROBNI SVET — razkošna slikanica
M. Lebez: POBARVANKA
Skupna vrednost zbirke 735 din — Znižana cena zbirke 640 din

2. Slikanica za najmlajše
H. Fischer: TAČKA — zgodba o mucki in drugih živilih
S. Horvat: SLON IN SOVA — izrezanka
S. Horvat: LEV IN OPICI — izrezanka
M. Lebez: POBARVANKA
Skupna vrednost zbirke 685 din — Znižana cena zbirke 590 din

3. Slikanica za najmlajše
A. Martič: DEČEK IN GOZD — zgodba o dečku, ki ga rešijo partizani
F. Milčinski: SKAVT PETER IN DOBRA VOLJA
S. Horvat: KAMELA — izrezanka
Skupna vrednost zbirke 735 din — Znižana cena zbirke 650 din

4. Slikanica za najmlajše
D. Lukič: Z DEDOM POTUJEVA — sodobna pesmica o prometnih sredstvih
»ČEBELICA« — razni zvezki, ilustrirani z dvobarvnimi risbami
S. Horvat: PAPIGA — izrezanka
S. Horvat: MAČKA — izrezanka
M. Lebez: POBARVANKA
Skupna vrednost zbirke 415 din — Znižana cena zbirke 370 din

5. Slikanica za najmlajše
J. Krüss: TEREZINKA, Z ZVONČKOM IN VLAK — povest o veselim vlaklu
J. Porzińska: HANKINA IGLA — dvobarvna slikanica
F. Mirtič: V OBROČU — dvobarvna slikanica
Skupna vrednost zbirke 600 din — Znižana cena zbirke 500 din

6. Slikanica za najmlajše
M. Leaf: ZGODBA O FERDINANDU — vesele dogodivščine z bikcem
H. Andersen: PALČICA — povest o čudovitem popotovanju kot palec majhne deklce
J. W. Grimm: RDEČA KAPICA — dvobarvna slikanica
Knjige iz te zbirke so bile že v lanskem novoletni zbirki
Skupna vrednost zbirke 590 din — Znižana cena zbirke 490 din

7. Zbirka najlepših pravljic
PANČATANTRA — izbor čudovitih indijskih pravljic
HRVAŠKE PRAVLJICE
O. Wilde: PRAVLJICE
S. Horvat: IZREZANKA

8. Slikanica za najmlajše
M. Lebez: POBARVANKA
Skupna vrednost zbirke 735 din — Znižana cena zbirke 640 din

9. Zbirka za šolarje
J. Verne: 20.000 MILJ POD MORJEM — I. del
J. Verne: 20.000 MILJ POD MORJEM — II. del
E. Kästner: 35. MAJ
P. Vežinov: SLEDOVI OSTANEJO
Skupna vrednost zbirke 720 din — Znižana cena zbirke 600 din

10. Zbirka za šolarje
J. Larri: KARIK IN VALJA — I. del
J. Larri: KARIK IN VALJA — II. del
K. Čapek: DAŠENKA — MINDA
Skupna vrednost zbirke 890 din — Znižana cena zbirke 750 din

11. Zbirka za šolarje
B. Dolinar: DVOJNE POČITNICE
H. Boguszewska: ZA ZELENIM NASIPOM
E. Adamič: OTOK GALEBOV
Skupna vrednost zbirke 1095 din — Znižana cena zbirke 790 din

12. Zbirka za odrasle
L. Čermelj: Z RAKETO V VESOLJE
L. Aškénazy: INDIJANSKO POLETJE
Sofokles: KRALJ OIDIPUS
Skupna vrednost zbirke 905 din — Znižana cena zbirke 760 din

13. Zbirka za odrasle
F. Prešeren: PESMI IN PISMA
E. Hunter: DŽUNGLA V RAZREDU
Homer: ILIADA
Skupna vrednost zbirke 1000 din — Znižana cena zbirke 850 din

Dne 1960

MLADINSKA KNJIGA, Ljubljana, Tomšičeva 2

NAROČILNICA

Naročam za (naročnika, šolo, ustanovo)

Zadnja pošta

1. Slikanica za najmlajše 640 din
2. Slikanica za najmlajše 590 din
3. Slikanica za najmlajše 650 din
4. Slikanica za najmlajše 370 din
5. Slikanica za najmlajše 500 din
6. Slikanica za najmlajše 490 din
7. Zbirka najlepših pravljic 1750 din
8. Zbirka za šolarje 600 din
9. Zbirka za šolarje 720 din
10. Zbirka za šolarje 750 din
11. Zbirka za šolarje 790 din
12. Zbirka za odrasle 760 din
13. Zbirka za odrasle 850 din

Denar pošljem po prejemu zbirke na Vaš tekoči račun 600-70
1-67

Da ne bo pomot, Vam sporočam različno napisan naslov:
Ime in priimek:

Kraj:

Zadnja pošta:

Podpis:

Odrežite in pošljite v kuverti za 20 din znamko.